

В. П. Бондар,*доктор економічних наук, професор, керуючий партнер,
міжнародна аудиторська компанія HLB UKRAINE,
E-mail: office@hbl.com.ua*

Робочі документи аудитора та контроль якості аудиту фінансової звітності, що складена на вимогу іноземного інвестора

Розглянуто особливості застосування робочих документів аудитора під час аудиту фінансової звітності, що складена на вимогу зовнішнього користувача – іноземного інвестора. На практичному прикладі висвітлено, як забезпечується контроль якості виконаного аудиторського завдання шляхом застосування в аудиторській практиці чек-листів (робочих документів). Наведено приклад чек-листа та листа управлінському персоналу компанії щодо результатів аудиту. Доведено, що стандартизована робоча документація дозволяє підвищити якість аудиту та рівень довіри до нього з боку іноземного інвестора.

Ключові слова: *аудит, фінансова звітність, іноземний інвестор, якість аудиту, стандартизація аудиту, робочі документи аудитора.*

Статистичні дані свідчать про збільшення обсягу інвестицій в економіку України. Так, прямі інвестиції в економіку станом на 01.01.2017 року склали 37 513,6 млн дол. США, а вже на 31.12.2017 року вони зросли до 39 144,0 млн дол. США [1]. Зовнішній користувач, який планує вкласти кошти, потребує достовірної інформації про фінансовий стан суб'єкта господарювання, що залучає іноземні інвестиції, гарантій безперервності та безбитковості його діяльності. Таку потребу забезпечує зовнішній аудит, який має надати якісні послуги та забезпечити достовірність інформації. Підставою для якісного виконання аудиторських завдань є система контролю якості аудиторської фірми.

Наукову проблематику, пов'язану з оцінкою якості аудиторських послуг, опрацьовували такі вчені, як І. Дмитренко, С. Зубілевич, Т. Каменська, О. Петрик, Н. Проскуріна, О. Редько, В. Рядська та ін. Але питання оцінки якості аудиторських завдань з метою попередження інвестиційних ризиків потребують подальшої уваги та більш досконалого опрацювання шляхом дослідження процесу виконання завдання та застосування робочих документів.

Мета статті полягає у дослідженні новітніх вимог Міжнародних стандартів аудиту (МСА) щодо оцінки якості аудиторських завдань та доведенні необхідності розробки робочих документів аудитора для збирання достатніх і прийнятних аудиторських доказів, формування думки аудитора з приводу фінансової звітності, складеної на вимогу іноземного інвестора.

Якість аудиту проявляється у відповідності аудиторського висновку реальному стану справ підприємства, на якому проводився аудит. Звичай висновок аудитора відповідає інтересам

керівників компанії, які, як відомо, не завжди збігаються з інтересами інших зацікавлених осіб, насамперед інвесторів. Інакше кажучи, аудиторський висновок має більше шансів бути позитивним незалежно від того, достовірна звітність чи ні, та ввести в оману користувачів. Сьогодні в Україні склалася така ситуація, коли керівництво фірми-замовника зацікавлено в тому, щоб аудитор надав позитивний висновок, оскільки фінансова звітність задовольняє потреби багатьох суб'єктів економічних відносин. Усі вони хочуть отримати не просто інформацію, а достовірну інформацію, яка міститься у фінансовій звітності. Як не прикро, але аналіз практики аудиту фінансової звітності в Україні засвідчує певну формалізацію підходу до цієї досить важливої справи. Такий підхід до аудиту фінансової звітності не підвищує якості звітної інформації, а навпаки, штовхає керівництво підприємства, яке заручається позитивними висновками аудиторів, на викривлення показників фінансової звітності. Інвесторів цікавить економічна стабільність та перспектива діяльності суб'єкта господарювання, вони мають бути впевнені в тому, що фінансова інформація, на основі якої вони приймають рішення щодо розміщення капіталу, є достовірною та надійною. На шляху досягнення цього перевірка фінансової звітності аудитором є одним із найголовніших етапів. Незалежні аудиторі відіграють основну роль у забезпеченні надійності тієї фінансової інформації, яку готують компанії, неприбуткові організації, державні установи та інші суб'єкти господарювання, тобто такого ступеня точності її даних, який б дозволяв користувачу цієї звітності робити обґрунтовані висновки за результатами фінансово-господарської діяльності підприємства і на цій основі приймати виважені рішення.

Аудитор несе відповідальність за всі аспекти своєї професійної діяльності як у сфері проведення аудиту, так і щодо надання супутніх послуг.

Однією з причин виникнення відповідальності аудитора є аудиторський ризик. Унаслідок невиявлення суттєвих відхилень, які можуть бути виявленими з часом (під час перевірки іншими контролюючими органами, наприклад податківцями), до аудитора будуть пред'явлені претензії, тобто виникає ризик професійної відповідальності аудитора.

Проведений аналіз фахових джерел показав, що до проблеми відповідальності аудиторів спостерігається неабиякий інтерес науковців. Питання відповідальності аудитора та аудиторської фірми багато разів досліджувався в різних монографіях та статтях, ним займалися та займаються такі зарубіжні вчені, як А. Аренс, Р. Алборов, С.М. Бичкова, Ф. Л. Дефліз, Г. Р. Дженік, С. Діпіаха, М. Дудік, Р. Екклз, Дж. К. Лоббек, Я. Соколов, О. Терехов, та ін. Із вітчизняних учених зазначимо Ф. Бутинця, Н. Дорош, Н. Петренко, М. Пушкаря, О. Редька та ін.

Кожен науковець по-різному окреслює відповідальність аудитора. Але всі виділяють однакові сфери відповідальності аудитора: відповідальність перед професійними організаціями та регуляторними органами, державою, юридична (цивільно-правова) відповідальність перед третіми особами.

Особливу увагу слід приділити цивільно-правовій відповідальності аудиторів перед інвесторами. Цивільно-правова відповідальність виникає, коли в аудиторському висновку дані неправильні висновки, що призвело до втрат економічних вигід інвестором, або ж при наданні аудитором чи аудиторською фірмою інших послуг, у тому числі консалтингових послуг клієнту (необхідні письмові докази того, що саме через діяння аудитора спричинена певна ситуація). Або ж замовник аудиту повинен був надати висновок інвестору, але аудитор висловив негативну думку на підставі

недостатніх доказів і інвестор відмовився вкладати інвестиції, тому підприємство втратило кошти, на які розраховувало. Тоді дійсно можна провести пряму залежність між діями аудитора чи аудиторської фірми та завданими збитками підприємству-замовнику. Останній може притягти винуватця до майнової відповідальності. Тобто причиною такої відповідальності є неналежне виконання аудитором або аудиторською фірмою своїх обов'язків за договором з надання послуг.

Тільки висока якість аудиторських послуг може підтримувати довіру суспільства до аудиту. Критерієм якості при проведенні аудиту вважається, насамперед, виконання аудиторами вимог нормативних документів аудиту – Міжнародних стандартів аудиту (видання 2015 року) [2]. Однак суворе дотримання нормативів пов'язане зі збільшенням трудовитрат аудиторів, збиранням додаткової інформації, документуванням процесу перевірки, розрахунками. Водночас такі затрати замовником зазвичай не відшкодовуються. Отже, процес аудиту фінансової звітності має бути стандартизованим і враховувати високу відповідальність перед зовнішнім інвестором. МСА 230 “Аудиторська документація” не надає конкретних розробок щодо робочої документації, тому кожна аудиторська фірма, створюючи систему контролю якості, має вдатися до власних розробок, ураховуючи інформаційні потреби користувачів аудиторських звітів.

Стандартизація аудиту фінансової звітності має відбуватися на основі розробки й упровадження внутрішньофірмових стандартів, серед яких найважливішим, на думку автора, є стандарт “Робоча документація”, що застосовується на всіх етапах процесу аудиту (рис. 1, за даними [2]). Робочі документи – це робочі записи, що фіксують факт виконання тих чи інших аудиторських процедур, визначених планом аудиторської перевірки, формування думки аудитора. Вони складаються на всіх етапах аудиту фінансової звітності. Слід за-

Рис. 1. Етапи аудиту фінансової звітності

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

уважити, що на вимогу іноземного інвестора звітність складається за Міжнародними стандартами фінансової звітності у валюті представлення.

Документальне забезпечення стадій виконання аудиту фінансової звітності узагальнюється у

чек-листі. До контрольного переліку в чек-листі включаються всі робочі документи, які застосовуються під час аудиту річної фінансової звітності за період, що закінчується 31 грудня 2016 р., або після цієї дати (табл. 1, авторська розробка). В

Таблиця 1

Перелік робочих документів, що застосовуються аудиторською фірмою під час аудиту фінансової звітності, складеної за МСФЗ (чек-лист)

Найменування робочого документа	Форма робочого документа	Здано / не здано (підпис особи, відповідальної за контроль якості в аудиторській фірмі. та дата оцінки якості аудиту
<i>Планування аудиту, контроль, оцінка аудиторського ризику</i>		
Планування аудиту	401	
Загальна стратегія і план аудиту	402	
Опитувальник з прийняття клієнта	405	
Лист наступного аудитора до попереднього аудитора із запитом про доступ	406	
Лист-запит клієнту про попереднього аудитора	406/4	
Лист попереднього аудитора у відповідь на лист наступного аудитора щодо надання доступу	407	
Опитувальник з продовження завдання	410	
Лист-зобов'язання (Лист-угода)	416/1	
Суттєвість	420	
Оцінка ризиків та підходи до оцінки ризиків	424	
Лист-запит юристам	436/1	
Лист-запит юристам за угодами зовнішньоекономічної діяльності	436/2	
Запит "Пов'язані сторони та операції між ними"	437	
Лист-планування	438	
Бюджет робочого часу	450	
Обговорення з управлінським персоналом, обслуговуючим персоналом та внутрішніми аудиторами питань, пов'язаних з шахрайством	455	
Системні примітки з постійного файлу	460	
Огляд постійного аудиторського файлу	465	
Використання роботи експерта	470	
Розуміння бізнесу клієнта	510	
Опитувальник з внутрішнього контролю	511/1	
Розуміння діяльності клієнта й оцінка його системи внутрішнього контролю	511/2	
Опитувальник з ІТ та економічної безпеки компанії, в якій проводиться аудит	511/3	
Копія облікової політики та анкета вивчення облікової політики	512	
Оцінка ризику шахрайства	522	
Аналітичний огляд	524	
Пов'язані сторони (програма аудиту)	525	

<i>Виконання аудиторського завдання (аудиторських процедур)</i>		
Оборотно-сальдова відомість	603	
Коригуючі журнальні проводки	604	
Оборотно-сальдова відомість (програма аудиту)	615	
Безперервність (програма аудиту)	625	
Запит аудиторів щодо дотримання принципу безперервно діючого підприємства	625/1	
Лист-пояснення щодо дотримання принципу безперервно діючого підприємства	625/2	
Справедлива вартість та оцінки (програма аудиту)	635	
Події після звітної дати (програма аудиту)	650	
Запит аудиторів щодо подій після дати балансу	650/1	
Лист-пояснення щодо подій після дати балансу	650/2	
<i>Формування аудиторської думки</i>		
Загальний висновок щодо повноти аудиторських процедур	310	
Опитувальник для перевіряючого партнера	311	
Огляд партнера	311/1	
Перевірка з контролю якості	312	
Консультації та висновки	320	
Порядок денний зустрічі з клієнтом	330	
Перелік не виправлених помилок та відхилень	335	
Обговорення не виправлених помилок і відхилень з групою із завдання та документування такого обговорення	370	
Спостереження, перенесені з попереднього аудиту	371	
Примітки щодо обговорення не виправлених помилок та відхилень з клієнтом	391	
Примітки партнера	392/1	
Примітки щодо контролю якості	392/2	
Перелік не врегульованих питань	392/3	
Примітки менеджера / головного аудитора	392/4	
Питання до уваги партнера	393/1	
Питання до уваги директора (менеджера) та аудитора	393/2	
Спостереження, перенесені з попереднього аудиту, та спостереження, перенесені до наступного аудиту	395	
Проект Листа Керівництву	202	
Проект Листа-запевнення	203	
Аудит іншої інформації (програма аудиту)	204	
Перехресний контроль	210	
Лист керівництву за попередній рік	212	
Затверджена фінансова звітність за попередній рік	213	
Звіт незалежного аудитора за попередній рік	213/1	
Заключний лист тим, кого наділено найвищими повноваженнями	214	
Довідка про ділові стосунки директора з компанією (трудова угода тощо)	215	
Моніторинг якості аудиторського завдання	Звіт контролера	

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

аудиторській фірмі доречно впровадити чек-лист в електронній версії у форматі Word и Excel з обов'язковою вкладкою форм робочих документів.

Приклад робочого документу “Перехресний контроль” наведено в табл. 2. Цей документ засто-

совується на стадії формування думки аудитора та забезпечує зіставність даних, отриманих аудитором, для формування його думки.

Перехресний контроль робочих документів дає змогу аудитору забезпечити документальне

Таблиця 2

Робочий документ № 210 “Перехресний контроль”

Виконавець		Назва аудиторської фірми	
Замовник	Найменування компанії	Виконавець Дата	П. І. Б
Період, що закінчився	31.12.2017	Перевірено	П. І. Б контролера з якості
Перехресний контроль, робочий документ 210			
Ціль: Впевнитися, що фінансова звітність була перевірена з метою підтвердження її достовірності (мету слід уточнити відповідно до специфічних вимог, наприклад тоді, коли фінансова звітність надана на вимогу інвестора у валюті представлення)			
№	Питання [Questions]	Так / Ні [Yes / No]	Підстава [Reason]
1.	ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ [GENERAL QUESTIONS]		
а)	Чи представлена звітність відповідно до зразків, передбачених МСФЗ [Is the presentation in accordance with the standard IFRS specimen financial statements]?	Так	Фінансова звітність за 2017 р. представлена відповідно до зразків, передбачених МСФЗ, та за вимогою інвестора
б)	Чи правильний зміст [Is the table of contents correct]?	Так	Зміст правильний
в)	Чи були разом по сторінках і по рядках перевірені, зокрема, порівняльні дані [Have all pages been cast and cross-cast including comparatives]?	Так	Були разом по сторінках та по рядках перевірені, зокрема, порівняльні дані
г)	Чи коректно відображені у фінансовій звітності дані бухгалтерського обліку [Is the accounting date shown correct throughout]?	Так	Дані бухгалтерського обліку коректно відображені у фінансовій звітності
д)	Чи узгоджується з фінансовими звітами інформація, відображена у звіті директора (дивіденди, прибутки, акції випущені тощо) [Is the information contained within the directors' report consistent with the financial statements (e.g. dividends, profit, shares issued)]?	Так	Примітки до фінансової звітності
е)	Чи коректно представлені посилання на примітки в Балансі (Звіті про фінансовий стан), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід), Звіті про рух грошових коштів [Are notes correctly referenced to the income statement, balance sheet, cash flow statement and other notes]?	Так	Посилання є коректними
2.	АУДИТОРСЬКИЙ ЗВІТ [AUDIT REPORT]		
а)	Чи відповідає Аудиторський звіт затвердженому формату [Is the audit report in accordance with the firm's approved format]?	Так	Аудиторський звіт відповідає затвердженому формату
б)	Якщо прийнятно оцінку щодо безперервності діяльності, чи застосовані застереження або пояснювальні параграфи [If applicable, in respect of going concern, is a qualification or an emphasis of matter incorporated]?	Так	Проведено процедури оцінки безперервності діяльності

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ

Продовження табл. 2

3.	БАЛАНС (ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН) ТА ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД) [BALANCE SHEET AND INCOME STATEMENT]	x	Перевірені групою із завдання
а)	Чи дорівнює підсумкова сума активів підсумковій сумі капіталу і зобов'язань [Does the total assets figure agree to the total equity and liabilities]?	Так	Арифметична перевірка
б)	Чи узгоджуються дані Балансу (Звіту про фінансовий стан) та Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) з відповідними примітками до фінансової звітності [Do the figures on the income statement and the balance sheet agree with all the relevant notes on the financial statements]?	Так	Дані балансу (звіт про фінансовий стан) за 2017 р. та звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) узгоджуються з відповідними примітками до фінансової звітності
4.	ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ [STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY]	x	Перевірені групою із завдання
а)	Чи правильно перенесено початкове сальдо з минулого року [Are the opening balances correctly brought forward]?	Так	Початкове сальдо на 31.12.2016 р. перенесено правильно
б)	Чи відповідає рух в колонці акціонерний капітал примітці по акціонерному капіталу [Do movements in the share capital column agree to the share capital note]?	Так	Статутний капітал 273 355 тис. грн (дані ф. 1) відповідає руху в звіті про власний капітал (ф. 4)
в)	Чи узгоджується рух в колонці приросту вартості майна від переоцінки з відповідною приміткою щодо переоцінки [Do movements in the revaluation surplus column agree to the movements shown in the revaluation surplus note]?	Так	Дооцінки не проводилися
г)	Чи відповідає прибуток (збиток), наведений у колонці нерозподіленого прибутку, сумі у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) [Does profit / (loss) shown in the retained earnings column agree to the amount on the income statement]?	Так	Відповідає, прибуток у сумі 1 732 тис. грн (накопичений прибуток 4 328 тис. грн)
д)	Чи відповідають кінцеві залишки залишкам в Балансі (Звіті про фінансовий стан) та відповідних примітках [Do closing balances agree to the balance sheet and the respective notes]?	Так	Кінцеві залишки відповідають залишкам у балансі
5.	ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ [CASH FLOW STATEMENT]	x	Перевірені групою із завдання
а)	Чи коректно була розрахована звірка прибутку до оподаткування та грошових потоків, отриманих від видів діяльності [Has the reconciliation of the profit before tax and cash generated from operations been correctly computed]?	Не актуально	Збирання достатніх і прийнятних аудиторських доказів
б.	Чи узгоджуються грошові кошти та їх еквіваленти з відповідною приміткою [Do the cash and cash equivalents agree with the relevant note]?	Так	Збирання достатніх і прийнятних аудиторських доказів
Виконав (аудитор) Перевірив (контролер якості) Схвалено (партнер)		П. І. Б. П. І. Б. П. І. Б.	Дата

підтвердження того, що під час аудиту були зібрані достатні та прийнятні докази для формування аудиторської думки.

Результати аудиту мають бути доведені до суб'єкта господарювання та обговорені з ним. Автором розроблено та представлено приклад листа

Лист керівництву за результатами аудиту фінансової звітності за МСФЗ

Вих. № _____ від _____ 03.2018 р.
ЛИСТ КЕРІВНИЦТВУ
« ____ » березня 2018 р. м. Київ
<i>АДРЕСАТ</i>
<p>Ми провели аудит фінансової звітності Установи АВС (далі – Установа) за 2017 р. При плануванні та проведенні аудиторської перевірки ми врахували структуру системи внутрішнього контролю в частині обліку та звітності з метою визначення аудиторських процедур, необхідних для формування висновку про фінансову звітність Установи.</p> <p>Відповідно до звичайної практики й умов договору, наш лист містить спостереження і рекомендації щодо системи бухгалтерського обліку Установи (далі – система), які привернули нашу увагу під час проведення перевірки. Ці спостереження і рекомендації викладені у Звіті (додаток № 1 до цього листа).</p> <p>Ми повідомляємо, що факти, на які ми посилаємося у Звіті, відображають суттєві недоліки та ймовірні поліпшення функціонування систем. Рекомендації щодо поліпшення систем Установи перед їх впровадженням повинні бути уважно вивчені Керівництвом з метою оцінки їх повного економічного впливу. Для досягнення максимально можливого результату від нашої співпраці з удосконалення систем Установи вважаємо за необхідне отримати від Вас стислі коментарі з приводу виявлених недоліків і можливі заходи з виконання запропонованих рекомендацій.</p> <p>Цей лист підготовлений виключно для інформування Керівництва, а також інших відповідальних посадових осіб Установи, і не може бути використаний з будь-якою іншою метою, крім внутрішнього призначення.</p> <p>Не дозволяється робити публічні посилання на інформацію, викладену у цьому листі, без нашого попереднього письмового дозволу.</p> <p>Висловлюємо щире вдячність персоналу Установи, задіяному в процесі аудиту, за співпрацю та допомогу в нашій роботі.</p> <p>З повагою директор АФ ТОВ “ВВВ” _____ П. І. Б.</p>
ЗВІТ про суттєві зауваження та недоліки, виявлені у процесі аудиту
ЗМІСТ Вступна частина 1. Система внутрішнього контролю 2. Система бухгалтерського обліку Висновки щодо функціонування систем

керівництву суб'єкта господарювання за результатами аудиту (табл. 3).

Лист керівництву замовника складається з двох частин: звернення до керівництва та звіт про суттєві зауваження й недоліки, виявлені у процесі аудиту. У розділі “Звіт про суттєві зауваження та недоліки, виявлені в процесі аудиту” розкриваються спостереження аудитора щодо системи внутрішнього контролю, системи бухгалтерського обліку.

Застосування аудиторськими фірмами стандартизованих робочих документів надає можливість:

- дотримуватися вимог діючих стандартів аудиту;
- зменшити трудомісткість аудиторських перевірок;

– розширити залучення до перевірок асистентів аудиторів;

- удосконалити організацію процесу аудиту;
- збільшити обсяг робіт, що виконуються;
- удосконалити організаційну структуру фірми;
- підвищити якість послуг, що надаються фірмою.

Отже, внутрішній контроль за допомогою стандартизації діяльності аудиторської фірми є дієвим засобом підвищення якості аудиту фінансової звітності. Внутрішньофірмовий стандарт “Робоча документація” надасть змогу врахувати особливості аудиту фінансової звітності, представленої на вимогу зовнішнього користувача – інвестора, забезпечуватиме якість проведених процедур, сприятиме підвищенню рівня довіри до фінансової інформації, що підлягає аудиту.

Подальші дослідження щодо забезпечення якості аудиту фінансової звітності мають бути зосереджені на формуванні та впровадженні в аудиторську практику конкретних робочих документів, представлених у чек-листі, та враховувати спе-

цифіку суб'єктів, що їх фінансова звітність була перевірена аудитором, серед яких: компанії, що впроваджують зовнішньоекономічну діяльність; фінансові установи; будівельні компанії; сільськогосподарські товаровиробники тощо.

Список використаних джерел

1. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Економічна статистика. Зовнішньоекономічна діяльність. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/oet/oet_u/oet0415_u.htm (дата звернення: 12.10.2018).
2. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Видання 2015 року. Ч. 1. / редакційна колегія: О. В. Гачківський (голова) та ін. URL: http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf
3. Бондар В. П., Бондар Ю. В., Нестеренко І. І. Документальне забезпечення аудиту сільськогосподарських підприємств: посібник. Київ: Національний науковий центр "Інститут аграрної економіки", 2016. 320 с.

References

1. Ofitsiyni veb-sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. Ekonomichna statystyka. Zovnishnoekonomichna diialnist. [Official website of the State Statistics Service of Ukraine. Economic statistics. Foreign economic activity]. *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zd/oet/oet_u/oet0415_u.htm [in Ukrainian].
2. *Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnikh posluh [Handbook of International Quality Control, Auditing, Review, Other Assurance and Related Services Pronouncements]*. (2015). Volume I. Retrieved from http://www.apu.com.ua/attachments/article/1038/Part_1_2015.pdf [in Ukrainian].
3. Bondar, V. P., Bondar, Yu. V., & Nesterenko, I. I. (2016). *Dokumentalne zabezpechennia audytu silskohospodarskykh pidpriemstv [Documentary audit of agricultural enterprises]*. Kyiv: Natsionalnyi naukovyi tsentr "Instytut ahrarnoi ekonomiky" [in Ukraine].

В. П. Бондарь,

доктор экономических наук, профессор,
управляющий партнер,
международная аудиторская компания HLB UKRAINE

Рабочие документы аудитора и контроль качества аудита финансовой отчетности, составленной по требованию иностранного инвестора

Рассмотрены особенности применения рабочих документов аудитора в ходе аудита финансовой отчетности, составленной по требованию внешнего пользователя – иностранного инвестора. На практическом примере показано, как обеспечивается контроль качества выполненного аудиторского задания путем применения в аудиторской практике чек-листов (рабочих документов). Приведен пример чек-листа и письма управленческому персоналу компании о результатах аудита. Доказано, что стандартизованная рабочая документация позволяет повысить качество аудита и уровень доверия к нему со стороны иностранного инвестора.

Ключевые слова: аудит, финансовая отчетность, иностранный инвестор, качество аудита, стандартизация аудита, рабочие документы аудитора.

V. P. Bondar,

DSc in Economics, Professor,
Managing Partner of the International Audit Company HLB UKRAINE

Working Documents of an Auditor and the Quality Control of Financial Reporting Made up on Foreign Investor's Demand

Specifics of using the working documents of an auditor when auditing the financial reporting made up on external user (foreign investor) demand are highlighted. It is demonstrated by statistical data that the

foreign investment in Ukraine has been growing. It follows that investors need to have confidence that the financial information used by them for making decisions on the allocation of capital is authentic and reliable, which means that a foreign investor needs high quality audit. The abovementioned increases the responsibility of an auditor for the quality of audit conclusions made by the audit results. The commonly accepted quality criterion of audit is the requirements of the International Standards on Auditing (ISA) 2015, adopted in Ukraine as national ones. As ISA do not offer specific examples regarding the format of the auditor's working documents, a practical example is taken to demonstrate the method for quality assurance of an auditor task using check lists (working documents) in the auditing practice. An example of check list and list to the company's administrative personnel (the customer's administration) on the audit results is shown. The list to the customer's administration consists of the two parts: the address to administration and the section "Report on essential comments and defects identified in the process of audit". This section reveals the auditor's observations on the internal control and accounting system. An example of working document "cross control", which is used in forming the auditor's opinion and ensures the comparability of data obtained by an auditor, is given. Being the basis for forming the auditor's opinion, the working documents of an auditor, once unified, will reduce the labor intensity of audit procedures. It is demonstrated that the standardized working documents allow for higher quality of audit and foreign investor's confidence.

Key words: *audit, financial reporting, foreign investor, quality of audit, standardization of audit, working documents of an auditor.*

Бібліографічний опис для цитування:

Бондар В. П. Робочі документи аудитора та контроль якості аудиту фінансової звітності, що складена на вимогу іноземного інвестора // Статистика України. 2018. № 1. С. 68–76.